

CENTENARIS DE LA RAMC

MIQUEL TORNER SOLER. BARCELONA, 1922 – 2022. METGE, CARDIÒLEG

BAYÉS DE LUNA, Antoni

Acadèmic Numerari

És per mi un honor i una gran satisfacció poder glossar la figura del meu mestre i amic, home d'una intel·ligència privilegiada i mentor extraordinari tant en l'aspecte científic com humà.

Amb aquests pocs minuts que tinc per comentar la seva figura, intentaré exposar les característiques que li varen fer ser un referent per a tota la Cardiologia catalana i espanyola.

PERSONATGE

El doctor Miquel Torner Soler va néixer a Barcelona l'any 1922 en una família d'intel·lectuals amb grans inquietuds artístiques i culturals.

Es va casar amb l'Assumpció Montoya amb la que va tenir quatre fills, un dels quals, en Pelayo, va seguir amb èxit la carrera del seu pare com a cardiòleg, sent jo el director de la seva tesi doctoral "Síndrome de preexcitació y muerte súbita".

El Dr. Miquel Torner va morir a Arenys de Mar als noranta anys deixant a la seva mort un gran buit molt difícil de suplir.

LLICENCIATURA

A l'ambient de la immediata postguerra, l'any 1940, va ingressar a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, on es va llicenciar l'any 1947.

Miquel Torner va quedar impressionat pels canvis que estava experimentant la Cardiologia. Per una banda, pels treballs del Prof. A.F. Cournard el qual va introduir com a procediment diagnòstic el cateterisme cardíac als anys 40. I, per altre banda, la cirurgia cardíaca introduïda al nostre país pel Dr. Paravisini.

A més, la possibilitat d'enfocar el diagnòstic amb proves molt senzilles com eren l'anamnesi, l'auscultació i l'electrocardiograma, base del *bedside diagnosis*, el varen fer que es decantés per la Cardiologia.

El doctor M. Torner es va adonar, de la necessitat "d'auscultar" la cardiologia mundial "*in situ*", i per això va escollir l'Escola de Lió on va romandre durant uns quants mesos en dos períodes i col·laborant especialment amb el doctor Jean Bret pioner del diagnòstic de les cardiopaties congènites.

En aquells moments, havia arribat a Barcelona com a catedràtic el professor Joan Gibert Queralto, el qual tenia com a màxima il·lusió formar una Escola de Cardiologia a la Universitat de Barcelona, i va trobar en el Dr. Torner juntament amb els doctors Balaguer, Paravisini, Morato, Gregorich, i més tard Casellas, el grup clau per portar a terme aquest objectiu amb èxit.

ACTIVITAT ASSISTENCIAL I DOCENT

M. Torner destacava per la seva particular habilitat en el diagnòstic per auscultació de les cardiopaties congènites i valvulars, i se'l va qualificar d'un "virtuós de l'auscultació", peça clau als anys 50 del segle XX.

De la creació de l'Escola de Cardiologia se n'ha beneficiat molt la Cardiologia espanyola perquè va ser l'embrió del primer centre modern de Cardiologia del nostre país i planter de grans cardiòlegs, ja que els seus deixebles han ocupat càrrecs molt rellevants dins i fora del nostre país.

Com a fet destacable, en un moment determinat, tots els Caps de Servei de Cardiologia dels Hospitals Universitaris de Catalunya com eren: el

Dr. Paco Navarro de l'Hospital Clínic; el Dr. Carles Gausí de l'Hospital de Bellvitge; el Dr. Jordi Soler Soler i el Dr. Joan Roca Llop (Cardiologia Pediàtrica) de l'Hospital Vall d'Hebron; i jo mateix de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, havíem estat alumnes seus i admiradors de la seva capacitat com a docent i com a mentor.

Com a docent pels grans coneixements que tenia, i com a mentor la seva capacitat de transmetre coneixements i experiències sense demanar res a canvi. Només la satisfacció del fet que havíem assimilat tot allò que ens volia transmetre.

Jo, juntament amb el Dr. Jordi Soler, i més tard afegint-se el Dr. Joan Roca Llop, el Dr. Manuel Román, i per últim l'admirable Dra. Maite Subirana (puntal en cardiopaties congènites), durant molts anys vàrem tenir el privilegi de ser els seus col·laboradors més directes, visitant conjuntament en un dispensari reduït, cosa que ens va permetre poder captar el seu missatge d'una manera directa i intensa.

Primer el dispensari estava a l'Hospital Clínic, i en vista de l'èxit ens vàrem traslladar a l'edifici de la Sanitat del Port, als anys 60, i més tard, degut a les dificultats d'espai, l'Escola de Cardiologia es va traslladar a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau per fer-se càrrec de tota la Cardiologia i de l'ensenyança de la mateixa a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Mentre Jordi Soler i jo vàrem estar sota el comandament del Dr. Torner ens varen visitar grans cardiòlegs com el Dr. Manuel Quero (pediatra) de Madrid; els Drs. Iriarte i Garate de Bilbao; i el Dr. Carlos Ribeiro de Lisboa. Durant anys, el seu dispensari va ser centre de referència de cardiòlegs de tot Espanya i el món llatí.

ACTIVITAT DE RECERCA

La seva activitat científica, inclou la publicació de quasi un centenar d'articles a revistes nacionals i internacionals, així com l'autoria de nombrosos capítols de llibres i la participació en més de 80 congressos de l'especialitat, amb la presentació de més d'un centenar de comunicacions.

Durant la segona meitat de la dècada dels cinquanta, el doctor M. Torner i col·laboradors. Varen publicar importants articles a la revista *American Heart Journal* (la més prestigiosa de Cardiologia en aquells anys) sobre diferents aspectes de les cardiopaties que eren per a nosaltres un referent de com s'havia de fer la bona medicina moderna¹⁻⁴.

A més, també va publicar freqüentment articles a revistes franceses, italianes i, naturalment, a revistes espanyoles com la Revista Española de Cardiología⁵⁻¹⁵.

Vull recalcar la seva capacitat per aconseguir diners per la recerca. Un pacient seu va ser el "mecenes" que ens va donar 1 milió de pessetes, dels anys 70! per comprar el quart aparell d'Holter que es va vendre al món.

A més, l'activitat del doctor M. Torner des del punt de vista docent va ser també molt important, ja que va ser requerit per impartir nombroses conferències no només a Espanya sinó també a Portugal i Amèrica Llatina.

NOMENAMENTS I DISTINCIONS

A la dècada dels anys 70 va començar a desenvolupar una intensa activitat representativa detenant, entre d'altres, la Presidència de l'Associació Catalana de Cardioangiologia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya; de la Societat Espanyola de Cardiologia, de la qual va ser més tard president d'Honor; de l'Associació Catalana d'Ajuda a la Cardiologia (ACAR); i de la Lliga Espanyola per a la lluita contra la hipertensió arterial.

El Dr. Torner va ser nomenat membre corresponent de les Societats de Cardiologia d'Argentina, Portugal, França, Itàlia i Mèxic, i membre honorari de la Societat Europea de Cardiologia Pediàtrica i Acadèmic de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

COMIAT

Per tot el que hem dit, queda ben palès el paper clau que va tenir el Dr. Miquel Torner en el desenvolupament de la moderna Cardiologia al nostre país.

BIBLIOGRAFIA

1. Gibert-Queraltó J, **Torner-Soler M**, Balaguer-Vintró I. The electrocardiogram in mitral stenosis before and after commissurotomy. *Am Heart J* 1955;49:548-561.
2. **Torner-Soler M**, Balaguer-Vintró I, Gibert-Queraltó J. Elevated right ventricular pressure; its relation to the pattern of right ventricular hypertrophy. *Am Heart J* 1955;49:538-547.
3. Balaguer-Vintró I, Morató-Portell JM, **Torner-Soler M**. Pulmonary stenosis with closed ventricular septum. *Am Heart J* 1957;53:213-231.
4. **Torner-Soler M**, Balaguer-Vintró I, Carrasco-Azemar J. Cardiac dextroposition: hypoplasia of the right pulmonary artery with right venous pulmonary drainage into the inferior vena cava. *Am Heart J* 1958;56:425-430.
5. Gibert-Queraltó J, **Torner-Soler M**, Casellas Bernat A, Morato-Portell JM, Balaguer-Vintró I, Paravisini-Parra J. Embolisms in mitral stenosis and their relations to commissurotomy. *Actual Cardiol Angeiol Int (París)* 1961; 10:93-95.
6. **Torner-Soler M**, Bayés de Luna AJ. Isolated infundibular pulmonary stenosis. *Rev Esp Cardiol* 1963; 16:416-426.
7. **Torner-Soler M**, Bayés de Luna AJ, Carrasco Azemar J. False beat of the right hilus: a sign of mitral insufficiency. *An Med Med* 1964;50:413-417.
8. Gibert-Queraltó J, Lozano Pérez J, Vilalta Bernet, **Torner-Soler M**, Casellas Bernat A, Trilla Sánchez E, Balaguer-Vintró I. *Actual Cardiol Angeiol Int (París)* 1964;13:23-29.
9. Bayés de Luna AJ, **Torner-Soler M**, Carrasco Azemar J. Right hilar pseudo-dance: a sign of mitral insufficiency. *Rev Esp Cardiol* 1965;18:326-333.
10. Bayés de Luna AJ, Trilla Sánchez E, Soler Soler J, Roca Llop J, Gausí Gene C, **Torner-Soler M**, Balaguer Vintró I, Gibert-Queraltó J. Dynamic phonocardiography. *Rev Esp Cardiol* 1967;20:74-118.
11. Bayés de Luna A, **Torner-Soler M**, Soler Soler J, Roca Llop J, Gau'si Gene C, Trilla Sánchez E. Two cases of aortic coarctation associated to infundibular pulmonary stenosis and other congenital heart defects. *Rev Esp Cardiol* 1967;20:232-238.
12. Gibert-Queraltó J, **Torner-Soler M**, Soler-Soler J. Stenosis of the branches of the pulmonary artery. Study of 5 cases. *Atti Soc Ital Cardiol* 1967;2:195-198.
13. Bayés de Luna A, **Torner-Soler M**, Soler Soler J, Roca Llop J, Román Castillo M, Balaguer Vintró I, Gibert Queraltó J. Transposition of the great vessels. (Programmed instruction). *Rev Esp Cardiol* 1970;23:518-531.
14. Gibert-Queraltó J, Bayés de Luna A, **Torner-Soler M**, Casellas Bernat A, Trilla Sánchez E, Badrinas Vancells F, Balaguer Vintró I. Electrocardiogram in alcoholic myocardiopathy. *Boll Soc Ital Cardiol* 1971;16:473-484.
15. Ferrés-Sánchez P, Subirana-Doménech M, **Torner-Soler M**. Chest pain during exercise as first manifestation of Friedreich's ataxia. *Br Heart J* 1995;74:464-467.

